

مطالعه تطبیقی نقش اژدها در سفالینه‌های دوره‌ی تیموری و صفوی ایران و مینگ چین

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۱۴

کد مقاله: ۳۲۸۵۴

قدریه ملکی^۱

چکیده

تمدن‌های ایران و چین از دیرباز با هم تبادل فرهنگی داشته و اشتراکات هنری قابل توجهی میان دو کشور در ادوار مختلف تاریخی مشهود است. یکی از جلوه‌های مشترک هنری میان این دو تمدن با پیشینه فرهنگی غنی، سفالگری است. در این میان اژدها یکی از نقوش نمادینی است که سابقه حضور آن در قدیمی‌ترین منابع ادبی ایران و چین دیده می‌شود. از طرفی هم، نقش اژدها از جایگاه ویژه‌ای در دوران اسلامی در ایران و دوره مینگ و دوره یوان در چین در بین هنر سفالگری برخوردار است. اژدها در دوره‌ی تیموری و صفوی بیشتر روی سفال به کار رفته است و می‌تواند تقلیدی از نمونه‌های گذشته باشد. از مهمترین ضرورت پژوهش بررسی تطبیقی طرح و نقش و شناخت نمادین اژدها در ایران و چین می‌باشد. که تا الان تحقیق مستقلی به آن پرداخته نشده است. لذا هدف از این پژوهش آن است که مشخص شود نقش اژدها در مفاهیم نمادین هنر ایران و چین چگونه است؟ نقش اژدهای چینی به طور مستقیم و بدون تغییر ماهیت چگونه وارد هنر سفالگری ایرانی شده‌اند؟ از آنجایی که هنر و فرهنگ چین به نوعی با اژدها عجین شده و اساسا چین زادگاه اژدهاست، با بررسی نقش اژدها بر روی سفالین‌های دوره تیموری، صفوی و مینگ می‌توان به شناخت بیشتر و بررسی دلایل افتراق و اشتراک در سفال پی برد. پژوهش پیش رو با رویکردی تطبیقی و بر مبنای روش توصیفی-تحلیلی انجام شده است و جمع‌آوری اطلاعات آن به شیوه کتابخانه‌ای صورت پذیرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که در ایران نقش اژدها شبیه به هم هستند همچنین با استفاده از عناصر تزئینی و نقوش گیاهی در سفال‌های این دوره از لحاظ شکل و اندازه با هم فرق دارند. هنرمند ایرانی به مفهوم و معنای چینی آن توجه نشان داده است و در آثار سفال این دوره اژدها گاه به تنهایی تصویر شده و گاه به تنهایی تصویر نشده است. ولی در دوره مینگ شکل اژدها متفاوت‌تر است و هنرمند اژدها را به عنوان نقش اصلی به تنهایی روی سفال به تصویر کشیده است.

واژگان کلیدی: نقش اژدها، سفال ایران، سفال چین، دوره اسلامی، دوره مینگ